

- N.B.: (1) All questions are compulsory.
(2) Answers to both the sections should be written in same answerbook.
(3) Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. Define Marketing. Explain the scope of Marketing. 10
OR
What is MIS ? Discuss the importance of MIS to business organisations. 10
2. What is consumer behaviour ? Explain the factors influencing consumer behaviour. 10
OR
Define Market Segmentation. Briefly describe the bases of Market Segmentation. 10
3. What is Brand Positioning ? Explain the Brand positioning strategies. 10
OR
What is Pricing ? Explain the factors influencing pricing. 10
4. What is Services marketing ? Explain its features. 10
OR
What is rural marketing ? Explain the factors responsible for the growth of rural marketing in India. 10
5. Write short notes on (any two) :— 10
  - (a) Market opportunity analysis
  - (b) Techniques of CRM
  - (c) Role of advertising
  - (d) Internet Marketing.

OR

Case study :—

Read the following case and answer the questions given below :—

10

For Adidas, London is a key focus for sportswear market, for both performance sportswear and sports fashion. This market sets more trend than anywhere else in the country. London Olympics 2012 gave Adidas a platform to target this audience with a global reach. The sponsorship deal obtained by Adidas was the broadest set of sportswear rights in Olympic history. It became the official sportswear partner of the London games and the exclusive Licensee of all branded and event branded clothing – From these rights Adidas set four key marketing objectives :

- To ensure clear association as sportswear partner
- To engage and excite the 14-19 year old audience in order to drive brand preference in U.K.
- To deliver a licensed product return on Investment.
- To become the most talked sports brand in 2012.

Q. 1. How did Adidas rose to a global reach ?

Q. 2. Explain role of brand positioning in developing Adidas as global brand

[TURN OVER

Section II

6. Define HRM. Explain the functions of HRM.

OR

What is recruitment ? Discuss steps in selection procedure.

7. Define HRD. Explain scope of HRD.

OR

What is performance appraisal ? Explain the various techniques of performance appraisal.

8. Define Leadership. Explain traits of an effective leader.

OR

What is employee morale ? Discuss the importance of employee morale.

9. What is HR Audit ? Explain its scope.

OR

What is Team Building ? Explain the importance of team building.

10. Write short notes on (any two) :—

- (a) Induction.
- (b) Employee retention
- (c) McGregor's Theory of motivation
- (d) Employee participation and empowerment.

OR

Case study :—

Read the following case and answer the question given below :—

Aakash Industry is producing electrical goods. Recently they introduced electrical motors. It needed one Electrical Engineer to look after the new plant. The company advertised for the post of Chief Engineer where existing engineers were also allowed to apply.

The company used the techniques of preliminary interviews, tests and final interview and finally selected Mr. Sastri, employee in the existing plant of the company being fourth in the list of Assistant Engineers.

The co. served the appointment order to Mr. Sastri as Chief Engineer and he joined. But his other three seniors in the existing plant moved the court of Law contesting that the selection of Mr. Sastri is not valid as he is not the senior among the assistant engineers in the existing plant.

Questions :—

- (a) What would be the management version in this case ?
- (b) Is it a case of selection or promotion ? Justify.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 (२) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १

१. 'विपणन' ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 'विपणन माहिती पद्धती' म्हणजे काय ? व्यवसाय संस्थांना विपणन माहिती पद्धतीचे असलेले महत्त्व स्पष्ट करा. १०
२. 'ग्राहक वर्तन' ह्या संज्ञेचा अर्थ सांगून त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 'विपणी विभागीकरण' ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून त्याचे विविध आधार थोडक्यात विशद करा. १०
३. 'मुद्रा स्थान' म्हणजे काय ? मुद्रास्थानाच्या विविध डावपेचांची चर्चा करा. १०
 किंवा
 'किंमत' ह्या संज्ञेचा अर्थ सांगून त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
४. सेवा विपणन म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 ग्रामीण विपणन म्हणजे काय ? भारतात ग्रामीण बाजारपेठांची वाढ होण्यास जबाबदार असलेले घटक स्पष्ट करा. १०
५. खालील कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :- १०
 (अ) विपणन संधी पृथःकरण
 (ब) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन तंत्रे
 (क) जाहिरीची भूमिका
 (ड) इंटरनेट विपणन.
 किंवा

[TURN OVER]

आदिदास ह्या कंपनी करिता लंडन ही बाजारपेठ क्रीडा साहित्या लक्ष्य असून तेथे फॅशन व त्यांची कार्यक्षमता ह्या दोहोत अग्रभणी आहे. ह्या बाजारपेठेने देशाचा कोणत्याही बाजारपेठेपेक्षा नवीन कल प्रस्थापित केले आहेत. लंडन ऑलिंपिक्स २०१२ ने आदिदास कंपनीत जागतिक स्तरावर जाण्याचा एक मार्ग केंद्रित प्रेक्षकांमार्फत दिला अदिदास कंपनीने प्रायोजक म्हणून मिळविलेला करार क्रीडासाहित्यातील व ऑलंपिक इतिहासातील सर्वात मोठा होत. ही कंपनी लंडन खेळांकरिता अधिकृत भागीदार बनले आणि संपूर्ण गणविषाचे व मुद्रांकित वस्तूंचे परवाने मिळविले. ह्या करार हक्कांमधून अदिदास कंपनीने खालील महत्त्वाचे चार विपणन उद्दिष्टे ठरविली.

- क्रिडा साहित्य भागीदार म्हणून एक स्पष्ट बांधिकी निर्माण करणे
- इंगलंडमध्ये १४ ते १९ वयोगटातील मुलांना आपल्या मुद्रेच्या वस्तूंकडे आकर्षित करणे व उपभोक्ता बनविणे
- परवानाकृत उत्पादने ग्राहकांना देवून गुंतवणुकीवर परतावा मिळविणे
- २०१२ मधील अधिक लोकांपर्यंत पोहचलेली मुद्रा बनणे.

(अ) अदिदास कंपनी जागतिक पातनिपर्यंत विपणनाकरीता कशी तयार आणि ?

(ब) 'अदिदास' ही एक आंतरराष्ट्रीय मुद्रा म्हणुन विकसित करण्यात 'मुद्रास्थानाची' भूमिका स्पष्ट करा.

विभाग २

६. 'मानवी संसाधन व्यवस्थापन' ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून त्याची कार्ये स्पष्ट करा. किंवा 'भरती' म्हणजे काय ? निवड प्रक्रियेतील विविध पायऱ्यांची चर्चा करा.	१० १०
७. 'मानवी संसाधन विकास' ह्या संज्ञेची व्याख्या सांगून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. किंवा कामगिरी मूल्यमापन म्हणजे काय ? कामगिरी मूल्यमापनाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.	१० १०
८. 'नेतृत्व' ह्या संज्ञेची व्याख्या देवून यशस्वी नेत्याचे गुण स्पष्ट करा. किंवा 'कर्मचारी मनोधैर्य' म्हणजे काय ? कर्मचारी मनोधैर्याचे महत्त्व विशद करा.	१० १०
९. मानवी संसाधन अंकेक्षण म्हणजे काय ? त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. किंवा संघ उभारणी ह्या संज्ञेची कार्ये सांगून त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.	१० १०

१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :-

१०

- (अ) परिचयात्मक प्रारीक्षण
- (ब) कर्मचारी टिकविणे
- (क) मॅकग्रेगरच्या अभिप्रेरणाचा सिद्धांत
- (ड) कर्मचारी सहभाग व सक्षमीकरण.

किंवा

खालील व्यष्टीचे वाचन करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

१०

आकाश इंडस्ट्रीज ही विद्युत उपकरणे तयार करणारी कंपनी असून त्यांनी अलिकोच एक वीजे वर चालणारी मोटर बाजारात आणली. त्यांना ह्या कारखान्याकरीता एका इलेक्ट्रिक अभियंत्याची आवश्यकता आहे. त्याकरीता कंपनीने ह्या पदवी जाहिरात देवून 'मुख्य अभियंता' पदाकरीता सध्या कंपनीत असलेले अभियंते सुधा अर्ज करू शकतील असे सांगितले. कंपनीने मुलाखतीची सर्व तंत्रे वापरून प्राथमिक मुलाखत, चाचणी व अंतीम मुलाखत घेवून कंपनीतच कार्यरत असलेल्या श्री शास्त्रींची निवड केली. ते सहकारी अभियंत्यांच्या यादीत चौथ्या स्थानावर आहेत.

कंपनीने श्री. शास्त्रींना मुख्य अभियंता म्हणून नेमणूक पत्र दिले व ते कामावर रुजू सुद्धा झाले. परंतु त्यांच्या पेक्षा वरील क्रमांकांवर काम करीत असलेले तीन अभियंते ह्या निर्णयाविरुद्ध कोर्टात गेलेत व श्री. शास्त्री हे वरिष्ठ नसल्यामुळे त्यांची निवड वैध नाही असे मत मांडले.

प्रश्न :-

- (अ) वरील व्यष्टी मध्ये व्यवस्थापनाचे विचार तुमच्यामते काय असतील ?
- (ब) ही व्यष्टी निवडीसंदर्भात आहे का बढती संदर्भात त्याबद्दल तुमचे स्पष्टीकरण द्या.